

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

NO. 223

CLEVELAND, OHIO, MONDAY MORNING, SEPTEMBER 21ST, 1936

LETO XXXIX. — VOL. XXXIX.

Fašistična milica ustvarjena za Portugalsko

Lizbona, Portugalska, 19. septembra. Ministerski predsednik Salazar je odredil, da se ustvari civilna armada v Španiji po vzgledu kot jo imajo v Nemčiji in v Italiji. Salazar, ki se je moral sedaj zanašati samo na redno armado, je izdal to povelje, da dobi zanesljivo moč za vsak slučaj. V armadi pa tudi v mornarici je prišlo že večkrat do pulta. V armado se bo sprejemalo vse lojalne Portugalce. Poveljnik bodo skrbno izbrani. Slednji član civilne armade bo moral oddati prisego, da se bo boril proti komunizmu v vsaki obliki.

Tri politične stranke ne smejo postaviti svojih kandidatov

Columbus, Ohio, 20. septembra. Generalni državni tajnik države Ohio je včeraj odredil, da imena kandidatov socialistične delavske stranke ne morejo priti na glasovnico. Obenem je odredil, da tudi kandidati prohibicijske stranke ne morejo imeti svojih imen na glasovnicah.

Vzrok je, ker niso stranke dobile dovolj potrebnih podpisov, da pridejo imena njih kandidatov kot kvalificirana na volivne listke. Državni tajnik je že pred dvema tednoma odredil, da tudi socialistična stranka ne more imeti imen svojih kandidatov na glasovnicah.

Tako bomo imeli v državi Ohio letos samo dva uradna kandidata, katerih znak bo na glasovnici, in sicer Franklin Roosevelt, demokrat, ter Alf Landon, republikanec. Poleg teh imen bodo na glasovnici tudi imena kandidata Union stranke, Lemketa, toda brez znaka, in ime komunističnega kandidata, tudi brez označbe stranke.

Novi državljani

Pretekli petek so dobili sledeči naši ljudje ameriško državljansko pravico na zvezni sodnici v Clevelandu: Barbara Baron, Anton Pelko, Karl Rudelis, Gertrude Demshar, Julia Nosek, Josephine Božič, Antonia Buhgraber, George Balal, Mike Sterk, Mijo Mikusiv, Jennie Zugovic, Terezija Gruden, Josie Kmet, Antonia Alič, John Verh, Nick Ambrožič, Tony Stanich, Josephine Maslo, Angela Valenčič, Pepca Spiler, Josephine Ujčič in Ana Kalčer, skupaj 22 novih naših državljanov. Zadnjič izkazanih 289, danes 22, skupaj 311 novih naših ameriških državljanov v letošnjem letu!

Več relifnikov

Direktor okrajnega relifnega urada v Clevelandu naznanja, da bo moral urad tekom oktobra meseca skrbeti za več ljudi na relifu. Mnoga sezonska dela so končana. Okrajni relifni urad je potem svojih zastopnikov se mudil te dni v Columbusu, kjer so zahtevali, da WPA administracija nastavi nadaljnjih 5.000 Clevelandčanov pri javnih delih, toda ravatelj WPA v Columbusu je izjavil, da je to nemogoče, ker primanjkujejo denarna sredstva.

32 let za posilstvo

Arthur Weber, 37 let star, ki je bil spoznan krivim, da je posilil neko 17 let staro dekle, je bil v soboto obsojen v Clevelandu na 32 let zapora.

Rusi nazivljejo Hitlerjev pohlep po ruski zemlji kot neizvedljive sanje. Sovjeti trdijo, da vidijo v Nemčiji zadnji korak umirajočega kapitalizma

Moskva, 19. septembra. Na Hitlerjeve napade na nacistični konvenciji v Nuerembergu odgovarja sovjetsko časopisje s tem, da imenuje Hitlerja sanjača, in da Hitler svojega pohlepa po ruski zemlji ne bo mogel nikdar ugotoviti.

"Pravda", organ socialistične stranke, piše, da je nacistična Nemčija zadnji korak umirajočega kapitalizma. Stalinov sistem je manifest zmagonosnega novega sveta, kateremu danes pripada sovjetska unija, a jutri bo ves svet enak Rusiji.

Glede nemškega sistema piše "Pravda": fašistiški sistem, kot ga imajo danes v Nemčiji, je sistem biča in sekire, siromaštva, gladovanja in razpadanja.

Sijajna slavnost

Včeraj popoldne so Ameriški legionarji odkrili svoj spomenik v skupini Kulturnih vrtov v Rockefeller parku. Nepešni so bili prizori, ko so se ob tej priliki znašli skupaj bivši sovražniki. Amerikanec je objemal Nemca, dočim sta se pred 18. leti hotela ubiti na fronti. Navzoči so bili zastopniki, konzuli, vseh narodov, ki se nahajajo v Clevelandu. Spomenik je odkril župan Burton, ki je tudi bivši vojak, in načelnik Ameriške legije Murphy. Ta spomenik Ameriške legije je posvečen miru. Dočim ima vsaka narodnost svoj poseben kulturni vrt in spomenike v njem, pa je spomenik Ameriške legije kot nekaj skupnega za vse narodnosti. Pod spomenik so vložili prst iz sledečih dežel sveta: Francija, Ogrska, Nemčija, Jugoslavija, Italija, Latvija, Švica, Litvinska, Kanada, Finska, Grška, Čehoslovaška, Rumunska, Norveška, Avstrija, Bolgarija in Nizozemska. Prst, katero so prinesli iz Mount Vernona, kjer je pokopan George Washington, reprezentira Zedinjene države. Jugoslovani smo ponosni, ker imamo tudi mi svoj lastni kulturni vrt v družbi vseh ostalih narodov.

Sleparski financir

Philip Rozanski, 27. let star, 3714 E. 55th St. stanujoč, je zaposlen v neki tovarni za izdelavo gumbov. Rozanski zasluži po \$24.00 na teden. Rad bi postal bogat, in misli, da se za hazardiranjem pride najprej do denarja. Zato je začel prodajati delnice kompanije, kjer je zaposlen, dasi nikakor ni imel dovoljenja. Tako je prišel tudi k Johnu Pizmu na 1373 E. 52nd St. in dobil od njega \$400.00 "posojila," rekoč, da v treh mesecih bodo delnice dobile dvojno vrednost. Rozanski je hazardiral v Harvard klubu in v resnici dobil, nakar je tudi vrnil \$800 Pizmu. Zopet si je izposodil denar in hazardiral naprej, toda sreča se je obrnila od njega. Danes dolguje svojim žrtvam \$12.000. Na ovažbo žrtve je bil Rozanski aretiran.

Prešičje meso

Tekom preteklega tedna so se znižale cene prešičjemu mesu na clevelandski tržnici za 75 centov pri 100 funtih. Cena moki se je nekoliko zvišala, za malenkostno svoto je pa padla cena kokošim in gosim.

Močan želodec

Trst, 19. sept. — Zdravniki so včeraj v tem mestu operirali 47 let starega delavca Mario Fusca, ki se je pritoževal o bolečinah v želodcu. Iz želodca so zdravniki potegnili sledeče predmete: 13 ključev, tri držalnike za cigare, 13 svinčnikov, dva samopojnika, eno žlico, štiri nožičke, en odpiralnik za kante, nekaj igel, kos stekla in pet novcev. Fusco se je bal samo za svoj denar, da mu ga ne bi vzeli, in ko je obljubil, da ne bo več požiral takih predmetov, je dobil denar vrnjen.

Zopet ni denarja

Kot naznanja direktor za javno potrebo je zopet zmanjkalo denarja v mestni blaginji in sicer v oddelku za čiščenje cest in za pobiranje smeti. Ta oddelki so dobili za letošnje \$780.000, in ta denar je ves potrošen. Čistilci cest in pobiralci smeti in odpadkov niso za september dobili še nobene plače. Direktor bo naprosil mestno zbornico, da mu prisodi še \$150.000, kar bo zadoščalo do novembra meseca. Kaj bo pa potem, nihče ne ve. Najbrž bo treba zopet glasovati za nove davke, s katerimi republikanci pri mestni vladi v Clevelandu tako radi plehitarijo lahkoverne Clevelandčane.

Novi davki

Volivni odbor naznanja, da bodo pri volitvah 3. novembra državljan v 19 vaseh in mestih v okolici Clevelanda glasovali za ali proti novim davkom, in sicer: vas Bratenahl glasuje za nove davke, da plača tekoče stroške. Brooklyn Heights \$13.200 za napeljavo vodovodnih cevi. Chagrin Falls zvišanje davek za cestno razsvetljavo. Clevelandski šolski distrikt glasuje za zvišanje davkov za tekoče stroške. Dover \$7.500 za nakup ognje-gasnih aparatov. East Cleveland glasuje za zvišanje davka za tekoče stroške. Lakewood izdaja bondev za zvišanje plač policistom. Warrensville Heights, novi davki za šolske izdatke.

Nove hiše

Od 1. januarja letos je bilo v Clevelandu zgrajenih nič manj kot 900 novih hiš, ki so veljale \$6.500.000. Do 12.000 stavbniških delavcev je bilo zaposlenih pri teh novih zgradbah.

Za farmerje

Washington, 19. sept. — Poljedelski tajnik Wallace je danes izjavil, da ima vlada pripravljenih \$10.000.000 za nakup semena za koruzo za farmerje, ki so bili prizadeti radi suše. Seme bo pripravljeno ob pravem času, da začno farmerji s svojim pridelkom za leto 1937. Poljedelski oddelek vlade je prepričan, da bodo farmerji potrebovali nekako 2.000.000 bušlov koruze za seme.

Jeklarski delavci zahtevajo \$5 na dan

Pittsburgh, Pa., 19. septembra. 23.000 uslužbencev Illinois Carnegie Co. je zahtevalo danes \$1.00 več plače na dan in minimalno plačo petih dolarjev dnevno. Omenjena kompanija ima 12 tovarn v Pittsburghu, Chicagu in Youngstownu. Kompanija je dobila zahtevo od 32 zastopnikov raznih delavskih organizacij. To je odgovor delavcev, ko je kompanija zadnjo soboto zavrnila zahtevo za deloma zvišane plače. Navadni delavci v Pittsburghu so v jeklarskih tovarnah dosedaj plačevani po \$3.83 na dan. Minimalna zahteva sedaj je \$5.00 na dan, nadalje pa en teden počitnic za vse one, ki so uslužbeni pri kompaniji do dve leti, in en dan več počitnic za vse ostale, do dveh tednov počitnic na leto s plačo. Obenem zahtevajo jeklarski delavci tudi starostno pokojnino od \$60.00 do \$100.00 na mesec.

Novi naročniki

"Ameriška Domovina" je dobila sledeče nove naročnike tekom zadnjih par tednov: Mary Vodičar, Frank Koželj, Ralph Stemberger, Chas. Skufca, Rose Rogel, John Cvelbar, John Sterk, John Tome, Frances Piškur, Adolph A. Serschen, Mary Samša, John Hresovic, Anton Fink, Louis Walter, Jakob Potokar, Mary Tekaučič, John Oster in Frank Turk, vsi v Clevelandu. Nadalje: Jos. Makovec, Jungle Bar, Jerry Urbas, vsi v Geneva, Ohio. Frances Debevec, Eveleth, Minn., Margaret Zupanc, Rock Springs, Wyo., Mihael Perko, Crested Butte, Colo., Anton Erjavec, Lorain, Ohio, John Drmamor, Pueblo, Colo., John A. Džeman, Pittsburgh, Pa., in Frank Vrček, Steubenville, O. skupaj 28 novih naročnikov, katerim se iskreno lepo zahvalujemo za naklonjenost.

Hitler je dal izpustiti petsto tisoč jetnikov

Berlin, 19. septembra. Na svoj rojstni dan se je nemški diktator Hitler spomnil političnih jetnikov v nemških zaporih in taboriščih in je odredil, da se 500.000 jetnikom vrne svoboda. Diktator Hitler je bil včeraj 47 let star. Zaeno so odpusćene omenjenim jetnikom tudi vse globe. Med izpušćenimi je tudi mnogo duhovnov, ki so bili zaprti, ker so v cerkvi napadali Hitlerja.

Najdeni denar

Mr. Frank Longar, 6807 Edna Ave. je našel in vrnil denar, ki se je zgubil na 973 Addison Rd. Mornarji na parnikih, ki ploveje po Pacifiku, zahtevajo precej zvišane plače.

Vlada Zedinjenih držav baje pripravljena, da prizna novo državo Mančukuo in obenem pa trajno zasedbo Abesinije od Italijanov

Washington, 19. septembra. Državni tajnik Zedinjenih držav, Cordell Hull, je imel včeraj na zborovanju "Good Neighbor League" v New Yorku značilen govor, iz katerega se posnema, da zna Amerika spreminiti svoj tujezemski politiko.

Diplomati v Washingtonu sedaj skrbno študirajo zamišljeni govor državnega tajnika Hulla, iz katerega se posnema, da bi bile Zed. države pripravljene priznati Mančukuo, katero so Japonci ugrabili Kitajcem in da bi bila pripravljena priznati Abesinijo kot laški teritorij.

Toda Zedinjene države podoben pogoj ne bodo storile takega koraka kot prve, pač

pa bodo čakale, da evropske države same naredijo tak korak, nakar jim bodo Zedinjene države skoro gotovo sledile.

Obenem je Hull tekom svojega govora pokazal na neuspešnost in brezpomembnost raznih protivojnih pogodb. Države so se slovesno zavezale v Briand-Kellogg pogodbi, da se ne bodo več posluževale vojne. Toda vojne so skoro na dnevnem redu.

Japonska kot Italija sta se zavezali, da ne bosta začeli vojne, razven v samooobrambi. Enako tudi ostale države. Toda Japonska je napadla Kitajsko, dočim je Italija osvojila Abesinijo, Zakač delati pogodbo, ako je nihče ne drži, je rekel Hull.

Večerne šole

Clevelandski šolski odbor naznanja, da začne z dnem 5. oktobra v raznih mestnih šolah s poukom o najbolj raznovrstnih predmetih. Poučevala se bo angleščina. Večerni pouk stane \$3.00 za 30 ur, dočim se ne računa pristojbine za pouk tekom dneva. Poleg angleščine pa dobite v raznih večernih šolah tudi pouk, ki vas pripravi za vstop na univerzo, za trgovsko vzgojo, tehnično treniranje. Za naše ljudi pridejo v poštev sledeče šole: Collinwood višja šola, vokal St. Clair Ave., in E. 152nd St. East High šola, Wade Park Ave. in E. 82nd St. Willson Jr. High šola, E. 55th St. in Superior Ave. Memorial šola, 410 E. 152nd St. Paul Revere šola, 10705 Sandusky Ave. Poleg goričmenjenih predmetov se lahko učite tudi ameriško literaturo, angleško literaturo, žurnalizma, ameriško zgodovino, trgovske postavbe, ekonomijo, socialne probleme, psihologijo, algebro, geometrijo, biologijo, kemijo, splošno znanstvo, fiziko, itd. itd. Za nadaljnja pojasnila vprašajte pri Board of Education, telefon Cherry 3660.

Kako se zabavajo

V Clevelandu se te dni nahaja skoro 200.000 članov American Legion na konvenciji, ki pa ni konvencija pač pa navadna zabava. Pod "zabavo" pa razumejo legionarji sledeče: vsedajo se sredi ceste na progo ulične železnice, tako da kara ne more naprej, ne da bi povzila dotičnih. S topimi iglami zbadajo dekleta po cestah, odpirajo hidrante in škrofiijo z vodo, oblečeni hodijo okoli kot bivši kajzer, kot hajduki, kot kravji pastirji. S seboj imajo železniške vozove, lokomotive in povzročajo šunder, streljajo z malimi topovi, zbijajo šale, pa tudi klobučke ljudem z glav, itd. itd. Nocoj večer bo velika parada, a glavna parada se vrši v torek. Udeležilo se je bo najmanj 100.000 ljudi. Parada se bo vila skozi enajst ur po najbolj prometnih cestah mesta.

Odlika za Slovenko

Mrs. Marie Prislant iz Sheboygana, Wis., ki je gl. predsednica SZZ, je bila imenovana za pčotnico jesenskega zasedanja okrajnega sodišča. V Sheboyganu ni še noben Slovenec zavzel takega mesta. Zasedanje se prične 24. septembra in bo trajalo par mesecev.

Koncert Jugoslovanov

Jugoslovanski univerzitetni klub v Clevelandu, ki sestoji iz naših mladih inteligentov, je povabil za sredo večer, 23. septembra, svetovno znani kvartet Maksimovič bratov v Slovenski narodni dom na St. Clair Ave., kjer bodo vprizorili koncert jugoslovanskih pesmi in tudi v drugih jezikih.

Ti Maksimovič bratje so prirejali koncerte že po vsej Evropi in tudi v Aziji in so želi povsod sijajno priznanje. Zdaj imajo pevsko turnejo tudi po Zed. državah in v sredo pridejo v našo slovensko metropolo. Koncert se prične ob 8:30 zvečer v avditoriju SND.

Vsi rojaki ste prijazno vabljeni na ta pevski koncert, kjer boste slišali krasne melodije izvečanih pevcev iz svoje domovine.

Žrtve vojne

Glasom uradnih poročil je tekom svetovne vojne umrlo za ranami ali boleznimi 130.769 ameriških vojakov. Med njimi je bilo 22.552 katoličanov. Katoliško prebivalstvo v Zedinjenih državah je število v letu 1918 nekaj nad 17.000.000 prebivalcev. Vlada Zedinjenih držav je tekom svetovne vojne mobilizirala vsega skupaj 4.743.841 mož. Odstotki katoličanov v službi armade Zed. držav tekom svetovne vojne so bili relativno večji kot pa znaša odstotek katoličanov glede prebivalstva v Ameriki. Nič manj kot 802.606 katoličanov je služilo v ameriški armadi. Iz Clevelanda je odšlo na bojišče 122.488 katoličanov. Na fronti jih je bilo ubitih 372, v Ameriki pa 86.

Jezerska razstava

Včeraj je obiskalo Veliko jezersko razstavo v Clevelandu nič manj kot 83.341 oseb. Med njimi je bilo največ članov Ameriške Legion, ki sedaj zboruje v mestu. Skupno število oseb, ki so obiskale razstavo od otvoritve do včeraj znaša 3.274.330. Razstava bo odprta še 22 dni.

Nove državne trgovine

Državna komisija za kontrolo opojne pijače v državi Ohio je sklenila odpreti dvajset nadaljnjih trgovin za prodajo opojne pijače.

Iz bolnice domov

V soboto je bila s Svetkovo ambulanco pripeljana iz Glenville bolnišnice Mrs. Frances Zupancič na svoj dom na 14510 Thames Ave.

Francoski tekstilni štrajk je končan

Paris, 19. septembra. Štrajk tekstilnih delavcev v Lille je bil včeraj srečno poravnana na prizadevanje ministerskega predsednika Bluma. Toda že se pojavljajo nove težave za francosko vlado — nove aktivnosti od strani francoske socialne stranke, ki je naslednica francoske fašistovske stranke, ki je bila svoječasno od vlade razpuščena. Delavci v Lille so dobili za 6 odstotkov zboljšano plačo. Nove zahteve francoskih fašistov pa namestijo privedi do pobeja med desničarji in levičarji na enak način kot se to sedaj godi na Španskem.

Republikanski kandidati se zahvaljuje uporniškim demokralom

Topeka, Kans., 19. septembra. Gov. Alf Landon, republikanski predsedniški kandidat, je včeraj izrazil svoje zadovoljstvo radi republikanske zmage v državi Maine, obenem se je pa zahvalil uporniškimi demokralom, ki delujejo za njegovo izvolitev.

Landon je pisal James Reedu, bivšemu demokratskemu senatorju iz države Missouri, rekoč, da je "milijone ameriških državljanov hvaležnih za pomoč, katero je Reed naklonil republikancem v Maine."

Obenem je Landon pisal tudi Joseph Elyu, bivšemu demokratskemu guvernerju države Massachusetts, kateremu se enako zahvaljuje in pričakuje, da bo s pomočjo "odločnih upornikov" v demokratskih vrstah gotovo izvoljen.

Landon je imel včeraj v gostih guvernerja države New Jersey, Hoffmana, ki je svoječasnopolmilostil znanega Bruno Hauptmanna. Hoffman je hitel zatrjevati guvernerju Landonu, da bo država New Jersey glasovala za njega.

Včeraj je govoril v Oregonu Frank Knox, republikanski podpredsedniški kandidat, ki je visoko hvalil pavišjo sodnijo Zed. držav, o kateri se je izjavil, da je rešila ameriški narod pred poginom, ko je zavrgla Rooseveltove načrte...

Nerodni Knox

Washington, 19. septembra. Republikanci vedno bolj spoznavajo, kako silno ga je polomil republikanski predsedniški kandidat Frank Knox, ki je izjavil, da police zavarovalnih družb niso sigurne. Vodstvo skoro vseh večjih zavarovalnih družb je v rokah republikancev, in ker njih kandidat sam daje slabo izpričevalo temu vodstvu, je to za republikance velik udarec. Bivši predsednik Hoover sam je direktor velike newyorške zavarovalne kompanije in se sedaj silno jezi nad Knoxa radi njegovega nesrečnega govora.

Vplačani davki

Okrajni blagajnik Boyle naznanja, da je dosedaj vplačanih davkov v svoti \$21.194.000. Denar, ki je prispel po pošti, še vedno štejejo in imajo prešteti še pisma s čeki v 400 poštnih vrečah. Stetje bo končano v dveh tednih.

Seja zadruge

Direktorij Slovenske zadruge ima sejo v ponedeljek večer ob 7:30.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME — SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

6117 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado, na leto \$5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50
Za Cleveland, po raznašalcih: celo leto, \$5.50, pol leta, \$3.00. Za Evropo, celo leto, \$8.00. Posamezna številka, 3 cente

SUBSCRIPTION RATES:

U. S. and Canada, \$5.50 per year; Cleveland, by mail, \$7.00 per year.
U. S. and Canada, \$3.00 for 6 months; Cleveland, by mail, \$3.50 for 6 months.
Cleveland and Euclid by carriers, \$5.50 per year, \$3.00 for 6 months.
Single copies 3 cents. European subscription, \$8.00 per year.

JAMES DEBEVEO and LOUIS J. FIRC, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

88 No. 223, Mon., Sept. 21, 1936

"Cankarjeva ustanova"

Organizacija Jugoslovanski kulturni vrt v Clevelandu je takoj ob začetku svojega delovanja in postanka sklenila, da se bori za ustvaritev Jugoslovanskega kulturnega vrta v Clevelandu in da postavi v tem kulturnem vrtu spomenike našim najbolj zaslužnim možem, v kolikor bodo to sredstva organizacije dopuščala in v kolikor se bo naš narod zanimal za to kulturno delo.

Res je, da je organizacija Jugoslovanski kulturni vrt, katero tvori danes nad 200 slovenskih društev v Clevelandu, ki imajo najmanj 20,000 članov in članic, bila prvotno miselnost, da bi se lahko ustvarilo neustrankarsko narodno delovanje, če bi se postavilo v Kulturni vrt spomenik Ivana Cankarja.

Prosili smo in apelirali, leta in leta, na vse kroge, na katoliške, narodne, socialistične in karkoli jih že imamo v našem narodnem življenju in borbi. Kip nesmrtnega Cankarja smo dobili iz domovine, toda dočim so katoliški krogi polagoma prispevali za Kulturni vrt in za postavitev Cankarjevega spomenika, so pa takozvani "napredni" in socialistični krogi začeli z naravnost brezobzirno gonjo proti Cankarju. Ne samo, da niso prispevali "naprednjaki" (mi ne vemo, kaj se sploh izraža pod tem naslovom), niti socialisti enega samega centa za Cankarja, pač pa so bili dovolj fanatični, da so šli in napadali organizacijo, katere namen je bil postaviti velično Cankarju sijajen spomenik v Jugoslovanskem kulturnem vrtu.

Kulturni vrt ni mogel biti zgrajen brez narodnega sodelovanja. Za delo so morali prijeti slovenski katoličani v Clevelandu, ki so sklenili potem svojih zastopnikov v 200 svojih društvih, da se postavi kot prvi spomenik v Jugoslovanskem Kulturnem vrtu kip najbolj odličnega ameriškega Slovence, kip škofa Baraga. Ta ideja je postala rodovitna, in lansko leto so naši zavedni Slovenci in Slovenke z udeležbo 40,000 pokazali, da znajo ceniti delo organizacije Jugoslovanskega kulturnega vrta.

Ta uspeh naših slovenskih katoličanov, ki so v istem času pripravljali postaviti spomenik svojemu velikemu možu Ivanu Cankarju v Kulturnem vrtu, je povzročil nervoznost in propast pri "naprednjakih," karkoli to pomeni!

Ivan Cankar je bil v resnici tekom svojega življenja jako liberalen, mnogokrat je napadal duhovnike in njih poslovanje, toda na svoja starejša leta, ko je umiral radi zavora in stradanja v avstrijski ječi, je priznal vse svoje napake in se poslovil pred smrtjo od duhovnika in počastil Boga, kot ga more počastiti razumen, inteligenten in v resnici pošten Slovenec! Spravil se je s svojim Bogom pred prijateljem župnikom in pisateljem Finžgarjem.

Par socialistov je imelo med tem v Clevelandu že kakih 50 sestankov, na katerih so "protestirali" proti "sramotnemu Cankarju." Dočim smo mi delovali in plačevali za zgradnjo spomenika, doprinali žrtve na vseh straneh, da idejo čimprej uresničimo, pa "naprednjaki" in socialisti v Clevelandu niso delali družega kot skušali podirati delo pravih prijateljev našega nesmrtnega pisatelja. Če jih je res toliko, bi že zdavnej zbrali \$20,000 in postavili Cankarju spomenik v svojem kulturnem vrtu!

Namesto tega je pa neodgovorni socialist Ivan Jontez začel s propagando v Clevelandu, da se ustanovi "Cankarjeva ustanova." Predrzen je dovolj, da zahteva od raznih organizacij po \$10.00 za prispevek, da se začne tiskati "Cankarjev glasnik." In tri dolarje še posebej zahteva Jontez za letno naročnino. To je drznost prve vrste in slepomišljenje s slovenskim narodom.

Ti ljudje, katerih je mala peščica v Clevelandu, zahtevajo \$3,000.00 kot prispevek za svoj žep in 2,000 naročnikov. Dva meseca že bobnajo, pa so dobili v treh mesecih nekaj od društev nekaj naročnikov! Kar je sijajen odgovor naroda koliko da na prazne fraze neodgovornih elementov.

Rev. Matija Jager:

Proti neumnosti in proti zlobi

Proti neumnosti se še bogovi zastonj bore, so dejali stari več tisoč let nazaj. Pa tedaj niso imeli takih zlobnih rdečkarjev, kakor jih imamo danes, sicer bi pristavili: ne samo proti neumnosti, ampak tudi proti rdeči zlobi se bore še bogovi zastonj!

Rev. dr. Hugo Bren je zavnil Jonteza, ki se tako vneto toda hinavsko poteguje za primorske katoličane, ki res v narodnem oziru trpe velike krivice pod Mussolinijevim režimom. Seveda veliki besednik vseh rdečih, Jontez, je moral odgovoriti! In ker ničesar drugega mogel ni, je zopet po svo-

storil take in take krivice, itd! In hiti naštevati krivice nad primorskimi Slovenci, katerih mu nihče niti ne oporeka! Vse neprimerno hujše krivice rdečih diktatorjev in njihovih sijajno plačanih valpetov in krvnikov in do besnosti nahujskanih priprostitih ljudi pa samo blagohotno in naklonjeno imenuje "krvave grižljaje," češ, ker se mi katoličani toliko zgražamo nad njimi, ki pa vendar niso vredni, da bi jih človek omenjal, kaj šele se zgražal nad njimi!

Prav tako je zacvilil Jontez tudi nad menoj, ko sem enako primerjal Mussolinija s Stalinom: glejte ga, Jagra, ki drži z Mussolinijem in odobrava njegove krivice nad Slovenci! Jager fašist! Pa dejal sem samo: fašizem je lump, komunizem pa trikrat večji. In s tem, je rekel Jontez, da sem odobral fašizem!

To je "logika," to je način mišljenja Jontezovega! Človek se vpraša: ali je Jontez res tako zabit, da ne razume, kaj je primera, da ne zna najprostejšje logike, kakor jo zna vsak, ki še nikdar o logiki nislal ni, ali pa je toliko zloben, da tako prefrignje zavija? Za svojo osebo sem prepričan, da ni toliko zabit, ampak da je toliko zloben. Kateri normalno razvit človek ne bi mogel razumeti tega: ako sodnik razsodi o dveh zločincih, da je eden veliko hujši zločinec kakor drugi, vendar s tem ni razsodil, da je drugi nedolžen, pa čeprav bi dejal, da je v primeri s prvimi kakor jagne! Kdo tega ne bi mogel razumeti? Jontez ne razume, zato ker — noče prav razumeti! Ker on hoče zavijati, da stem udari katoličanstvo! Zato se njemu gre, zato je tudi plačan pri "Enakopravnosti," kjer so imeli na razpolago za urednika moža, ki pa ne bi hotel napadati, zato so raje vzeli Jonteza, ki je sicer toliko zmogel za urednika, da mu niti tega imena niso hoteli dati, toda da na napadati in razsajati in blatiti vse, kar je katoliškega, in smešiti, ga pa skoro ne morete dobiti boljšega.

In se Jontez še povspne do vprašanja: "Je mar znorel?" namreč dr. Hugo Bren. Da, da, tudi jaz se vprašam: Je mar znorel? — toda ne dr. H. Bren, ampak Jontez sam, znorel od svoje besnosti proti katoličanstvu? Ker njemu ne pomaga noben dokaz, nobena logika, nobena dostojna polemika! Zalostno, da se mora človek preklati s takim! Moramo pač zaradi ljudi, kar ne smemo molčati in mirno gledati, ko dan za dnem Jontez meče blato na papirja in stem na vso katoliško Cerkev!

Glede članka "Po lateranskem sporazumu" pa še ni izrečena zadnja beseda! Si bomo še ogledali, kakšni so bili tisti "ubežni primorski akademiki," ki so tako "nazorno pokazali, kako je Vatikan izdal svoje slovenske vernike na Primorskem." Ako niso ti — kakor kaj jasno kaže — popolni bratci Jontezovi po mišljenju! Kako da niso tisti "ubežni primorski akademiki" nič vedeli povedati o izdajstvu marsikaterih slovenskih primorskih svobodomislecev...

Ob koncu članka se pa upa to rdečo urednišče še nekaj govoriti o delavskih in kmečkih množicah, "ki se skušajo oprostiti tisočletnih spon suženjstva in krivic ter svobodno zadihati!" Ha, ha, ha! V Rusiji in Mehiki so se delavske in kmečke množice že "oprostile tisočletnih spon suženjstva in krivic," in so sijajno "svobodno zadihale!" Tako svobodno, da so res cele velike množice kar "pozabile" dihati... Ravno zadnje čase zopet strelja v Rusiji komunistični diktator Stalin celo vnete komuniste, samo zato, ker se boji za svoj lastni

koritec in stolec. To je komunistična svoboda in bratstvo in enakost in poštvalnost! Naj odgovori Jontez, kdo je večji "tiran in krvnik," da rabim besede iz njegovega lastnega članka — "ki zatira svobodoljubne delavce in kmete," Mussolini ali Stalin in Calles, naj odgovori! Pa ne bo, an

Obrekovalcem in klevetnežem

Cleveland (Collinwood), O. — Prosvečarji in njih komanda bi dala rada svetu razumeti, da so rdečkarji edini ljudje, katerim je tolerantnost pri srcu, vsi drugi — katoličani se razume — so fanatična, zagrizena, nerazsodna masa, kateri se ne da nič dopovedati.

Tolerantnost je sicer lepa čednost in kdor jo dosledno izvaja je čednost človek; kako pa oni umevajo to čednost, nam pojasnujejo dopisi zadnjega časa, ki se nanašajo na nezgodno Rev. Slajeta in ki jih prosvečarji pošiljati v svoje glasilo.

Kakor znano se je Rev. Slajetu pripetila nesreča, da je povozil človeka, ki je hotel ravno preko ceste in je skočil naravnost pod Rev. Slajetov avto. Rev. Slaje je ustavil svoje vozilo, postal tam nekaj časa in ko je videl, da ni več pomoči, odvozil dalje proti Lorainu. Te vesti smo povzeli iz angleških clevelandskih časopisov, ki so nezgodo dovolj pojasnili, kar so rdečkarji brezdomno tudi čitali, ampak oni hočejo nesrečo svojega bližnjaka potvrditi v slastno začimbo za njih duševno hrano, zato skušajo natveziti, kakor da bi Rev. Slaje zbežal od kraja nesreče, kar pa je nizkotna laž.

Mi ne moremo sicer presojevati kako je prišlo do nesreče, najmanj pa imajo za soditi rdečkarji, ki ob drugih prilikah ne črnehajo besede, če na primer kakšna pijana baraba brezobzirno in brez milosti povozil človeka ter odbeži, sedaj pa ko je nezgoda doletela slovenskega duhovnika, so odprli usta zelo na široko. Mar jim je ponesrečenec, za tega bi se brigali kakor za lanski sneg, pač pa se napenjajo radi Rev. Slajeta, ta jih tišči, tega bi radi, kar bolj mogoče grdo naslikali, češ, glej, "farja," ki beži od svoje žrtve.

Ako bi vam bilo res toliko žal za povozeno žrtev, bi se morali najmanj desetkrat na dan razjokati, toliko je dnevno žrtev, ki padejo pod avtomobil.

Najbolj merodajno besedo ima v tem oziru vdova pokojnika, ki je sedela v avtomobilu kraj ceste in ki je bila priča vsemu dogodku; ona se je izrazila, da Rev. Slajeta ne zadene nobena krivda. Tudi policijski organi, ki so zadevo preiskali so Rev. Slajeta oprostili vsake krivde. Pokojnikova žena se je tudi izjavila, da ne bo tožila Rev. Slajeta. Ta izjava pokojnikove žene in policijskih organov, ne postavlja samo vse rdeče gobezdače in klevetneže na sramotno laž, temveč tudi dokazuje, na kako slabih nogah sloni rdeče glasilo glede resnice in koliko je vredna verodostojnost njegovih dopisovalcev.

Za danes naj bo dovolj, kar se tiče resnice, imamo pa še za obdelati, kako stoji z njimi glede tolerantnosti. Tolerantnost — po naše bi rekli: "strpljivost, zmernost" — je eden izmed številnih tujih izrazov, ki se jih rdečkarji tako pogosto poslužujejo, v njih listih kar mgoli tujk in pretiranih spake-drank. Ti rdečkarji si namreč domišljajo, da so nekaj višjega nad navadnim človekom, in umevno, za tako visoko gospodo, so seveda slovenski izrazi presiromašni ter prenikozni, zategadelj uporabljajo visoke, tuje izraze, ki jih krađejo iz

pak zavił bo zopet in zjavkal: glejte ga kaplana Matija, kakoo zagovarja Mussolinija! Kakšno ime pač zasluži človek, ki tako zavija?

Da, proti neumnosti se še bogovi zastonj bore — da rabim stari pregovor — pa bi se zastonj borili tudi proti zlobi naših rdečkarjev!

slovarjev ter nastavljaajo javnosti v opitje posnemanje. To so tista zvišena bitja, ki niso mogoče videla človeka, dokler niso došla v Ameriko, kvečemu da so zašla med civilizacijo, ko so pujske ogledovali, če so že ozdraveli od zadnje operacije; od tod prihaja, da ti višji bogovi ne morejo razločevati laži od resnice, ne strpljivosti od zagrizenosti.

Pa se hudeje rdeči petelin nad prosekatorjem, ki je Rev. Slajeta oprostil in pravi, da je moral biti ta prosekatur že kakšen irski fanatik. Po njegovi "trezni razsodnosti," bi moral prosekatur Rev. Slajeta križati, potem bi šele bilo ogorčenje rdečega dopisovalca nad "farškimi grozdejski" nekoli-ko potolaženo. Ko bi bil on "rdeči" prosekatur, bi že drugače pokazal slovenskim farjem, on bi šele farja "podučil," kaj je toleranca.

Tako podučevanje se vrši v Mehiki, kjer tropa oboroženih banditov in roparjev strahuje devetdeset odstotkov katoličanov. To že davno vemo, ako bi prišli slovenski rdečkarji do moči in oblasti, s kakšno slastjo bi padli po slovenskih duhovnikih, prav vsakega bi z davili in pokončali, tako neizmerna je njih "tolerantnost."

Kadar drugega nimajo nad čemer bi se spodtikali, nam očitajo, da smo fašisti, papir je seveda potrpežljiv in se na njega lahko marsikaj napiše, kar je za rdečkarje velika privlačnost, ampak dejstva govore drugače.

Za Slovence ni bolj hvalevrednega stanu, kot je ravno duhovski, slovenski duhovnik je bil že od nekdaj in je še vedno učitelj in voditelj svojemu narodu, med narodom deluje iz katerega je izšel. Sledovi njegovega delovanja gredo daleč nazaj do prvih virov narodnega razvoja; slovenski duhovnik je bil, ki je prvi zažgal kresove narodnega prebujenja ter z nauki in nasveti pripomogel do vseobče narodne blaginje; nikdar pa in nikoli ni bil izdajalec svojega naroda, kakor ga skušajo očrtniti slovenski rdečkarji temveč je skzi vse dobe stal zvesto na braniku narodnega življenja, z eno besedo, slovenski duhovnik je najboljši narodnjak. To fašisti prav do bro vedo, zato pa skušajo v zasedenem ozemlju iztrebiti predvsem slovensko duhovščino, potem jim je tem lažje Slovence raznaroditi. Zategadelj se nam vidi gonja, ki jo vpri-zarjajo rdečkarji proti slovenskim duhovnikom ali toliko zlobna ali pa bedasta, ko očitajo predvsem slovenski duhovščini in nam katoličanom da smo fašisti. Kdo preganja in zatira slovensko duhovščino v zasedenem ozemlju? — fašisti. Kdo zasmehuje ter meče pole na pred slovenske duhovnike tu v Ameriki? — Rdečkarji. Kdo skuša ovirati slovensko duhovščino pri narodnem udejstvovanju? — Fašisti in Rdečkarji. Kdo uničuje slovenski narod tu in v zasedenem ozemlju? — Rdečkarji in Fašisti. Sedaj pa naj vsak sam razsodi kdo je desna roka fašizma ter podrepnik Mussolinija.

In nanašajoč se vedno na Rev. Slajeta in na gori opisane očitke pozivljamo prosvetni dopisovalec naj Lorainčani pome-tejo s takim smradom; to naj bi bila nekakšna zahvala za

Rev. Slajeta, ter za njegovo 15 letno narodno delovanje tu v Ameriki. Rev. Slaje je eden izmed onih redkih duhovnikov, ki so došli iz starega kraja z namenom svojemu narodu kar največ koristiti; in Rev. Slaje se je v resnici tudi trudil, da nudi svoje najboljše moči na rodu v korist; ustanovil je Katoliško Izobraževalno Društvo "Adrija," ki je skozi delovalo do njegovega odhoda v Lorain; zbudil je "Orla" ki je spal dolgoletno spanje; kot ljubitelj slovenske pesmi je v nemal in spodbujal pevce pri Cerkvenemu zboru "Ilirija" ter se zanimal za vse, kar bi bilo dobro in koristno pri narodnem gibanju. Ampak če bi Rev. Slaje nobene druge zasluge ne imel, ima vendar to narodno zaslugo da uči in oznanja slovensko besedo, ki žalibog tako hitro izginja, to je beseda, ki se čista in nepokvarjena ohranja med narodom. Toda mesto lepe slovenske besede, se po zaslugi domišljavih rdečkarjev, šopirajo pretirane spakadranke. Zategadelj bi morali imeti rdečkarji že iz narodnega stališča nekoliko obzira za takega narodnega delavca kot je Rev. Milan Slaje, ne pa ga tako surovo napasti.

Nesreča se lahko vsakemu pripeti po pregovoru "Danes meni, jutri tebi." Ampak med tem, ko mi katoličani vsakega nesrečnika, najsi bo veren ali neveren, pomilujemo in z njim sočustvujemo, se vi rdečkarji vsem temu le posmehujete, rogate in iz nesreče, ki tega ali onega zadene, norca brižete.

Ko venomer nas katoličane izzivate in dan za dnem napadate, obrekujejte ter zmerjate, kaj ko bi tudi mi katoličani vas enkrat pričeli napadati in spikati, mogoče, da bi vas minula tista čmernost, ki jo prodajate po vaših listih. In to naj bi bil nauk, ali kakor že vi imenujete "izobrazba v delavskem duhu," katero nam vsilujete, da bi tudi mi slovenski delavci vam sledili? Pod nobeno ceno — pojte se kadi z vašo izobrazbo in z vašim naprednjastvom!

In rdeči dopisovalec končuje svoje misli z "duhovitimi" besedami:

"Dokler bodo katoličani na svetu, se bodo dogajale vedno take reči."

Misli namreč na skorajšnji konec katoliške Cerkve, ki bo vsled njegove domišljije v kratkem kar čež než izginila brez sledu... Ubogo revše! Prepozno ste prišli, za celo stolletje. Kje ste bili rdečkarji tedaj, ko so že drugi davno pred vami Cerkev jurišali. In to niso bili mogoče kakšni Barbiči, Jankoviči ali Kočevarji, temveč bili so vsestransko izobraženi prefriganci, ki so cerkev naskakovali, kar jim ni znanost pomagala, kar si pomagali še s satanskim navdihom ter skupno skušali Cerkev zjurišati; zagnali so velikanski vršič in vihar, pošiljali na tisoče in tisoče katoličanov pod giljeto, nazadnje pa so vsi nosovi pobili, oziroma so bili pokončani — ne od Cerkev — ampak izdihali so pod krvavo roko svojih lastnih pristašev — brezbožnežev. Cerkev pa

DEKLETA IN ŽENE!

Ker se blago draži, zato vam svetujem, da si izberete fino, moderno in čisto volneno "Sterling" suknjo ali Fur Coat, prej ko mogoče, direktno iz tovarne in to po veliko nižji ceni, kakor kje drugje.

Prosim, oglasite se, ali telefonirajte, da vas peljem naravnost v tovarno, kjer si lahko izberete fino in trpežno suknjo po vaši volji in ceni.

Če naročite suknjo, plačate nekoliko takoj in drugo pozneje. Se vam priporoča

BENNO B. LEUSTIG
1034 Addison Rd.
ENDICOTT 3426

še danes stoji in bo stala do konca sveta, kajti zidana je na trdno skalo in peklenka vrata je ne bodo premagala!

V imenu članstva največjega slovenskega društva v Ameriki, dr. sv. Jožefa št. 169 KSKJ. Lawrence Leskovec, preds. John Pezdirtz, fin. taj. John Trček, bol. tajnik. John J. Omerca, blagajnik. Frank Kovačič, zapisnikar.

Koncert bratov Maksimović

Cleveland, O. — Popolnoma se strinjam z opisom Mrs. Marjance Kuharjeve zadnje sredo, v katerem je prav dobro pojasnila stališče bratov Maksimović, ki bodo nastopili prihodnjo sredo v SND na St. Clair Ave., kot izborni pevci iz Jugoslavije. Vse velja, kar je Mrs. Kuhar navedla. To potrjujem na podlagi tega, ker sem imel priliko osebnostno se seznaniti s temi pevci. Že samo to je lepo, ker so štirje bratje, vsi vrli pevci, visoko naobraženi, torej že to velja, da se odzovemo njih koncertu. Pri tem pa se spominimo, da so iz naše domovine. Ako bi bili iz Italije, bi pisal o njih ves svet in razbobljal bi za njih koncert, kot znajo le ti. Mi Slovenci, Hrvatje in Srbi smo pa skromen narod, pohlevni smo in raje druge povzdiguemo kot sebe.

Prav odkrito rečem, da imam veliko spoštovanje do teh Maksimović bratov- pevcev in prav toplo priporočam, da se udeležijo njih koncerta vsak, ki ljubi petje in ki se lahko udeleži.

Kar je še navedla Mrs. Kuhar, ki je bolj obširno opisala, to naj velja tudi od moje strani. Dodam naj k vsemu temu še samo tole. Zvezo z domovino smo pričeli obnavljati vedno živahnjeje. Lansko leto so nas posejli visoki gostje, ki so nam o domovini povedali mnogo lepega. Letos nas je posetil drag gost, dr. Ivan Knific in sedaj so prišli ti pevci, nositelji kulture, ki so vredni, da jih počastimo s tem, da se udeležimo njih koncerta in tako pokažemo, da smo še vedno Slovenci, da smo kulturni in da se za kulturo potomo Jugoslovanskega kulturnega vrta tudi zanimamo. Svoje vabilo podpiram s tem, da zagovarjam to prireditev kot prireditev v namenu, da je popolnoma kulturna in da kot kulturni narod isto tudi podpiramo. Odo-bravam korake Jugoslovanskega univerzitetnega kluba, ki se je zavzel za to kulturno prireditev.

Ko se bodo bratje Maksimović vrnili v domovino, bodo sporočali o svojem potovanju in o vsem, kar so videli in doživeli med nami v Ameriki. Dajmo, da bodo e nas Slovincih poročali samo dobro.

A. Grdina, preds J. K. V.

Če verjamele al' pa ne

V trgu je bila živinska razstava. Od vseh krajev so pripeljali lepo rejeno živino. Župan je dobil nalogo, da pozdravi pri otvoritvi razstave navzoče živinorejce. Da bo, je rekel. In tudi je.

Malo se je odkašljaj, pogledal po zbranih in rekel:

"Možje! Vsi veste, da sem jaz župan. Zato bom pa zdaj eno rekel. Morda dve, več pa ne, ker bom šli potem pit."

"Naša živinoreja ima svetoven sloves. Naši voli so znani po vsej Evropi. Naše svinjarstvo pa pozna v deželi mlado in staro."

△
"Zakaj si pa vedno tako žalosten, Tone?"

"Ker mi izpadajo lasje na glavi."

"In zakaj ti izpadajo lasje?"

"Ker sem vedno tako žalosten."

Jack London:

ROMAN TREH SRC

— Prišel sem v dvorec po istih opravkih — je izjavil Charley, ko so se seznanili. — Zdi se mi, da lahko rešimo Francisa samo z gotovino in vrednotami, za katere se dobi zlato. Prinesel sem vse, kar sem mogel dobiti to noč, kar pa seveda še daleč ne zadostuje.

— Koliko ste pa prinesli? — je vprašal Henry brez ovinkov. — \$1,800,000. Kaj ste pa vi prinesli?

— Malenkost, — je odgovoril Henry in odprl kovčeg, ne da bi vedel, da govori z enim najboljših poznavalcev draguljev.

Charley je vzel nekaj draguljev, ki so mu prišli slučajno pod roko. Naglo jih je ogledal in se ves presenečen ozrl na Henryja. Če bi ne bil tako trdno prepričan, da stoji pred njim gentleman, bi bil mislil, da ima opraviti z nevarnim vlomilcem, ki je pravkar odnesel iz največje newyorške juvelirne trgovine ta zaklad.

— Ti dragulji so vredni milijone, milijone! — je vzkliknil ves iz sebe. Kaj nameravate početi z njimi?

— Prodati ali jih pa zastaviti, da rešim Francisa, — je odgovoril Henry. — Saj lahko dobim v zastavljalnici okroglo vsoto, kaj ne?

— Zaprite kovčeg! — je dejal Charley. — Takoj stopim k telefonu in uredim to stvar. Požuriti se moram, dokler je moj oče še doma. — Stopil je k telefonu in poklical centralo. — Trgovina mojega očeta je blizu. V petih minutah sva tam.

Komaj pa je Charley odzvonil, je stopil v knjižnico Parker v spremstvu policijskega seržanta in dveh stražnikov.

— Tu so zločinci, seržant, aretirajte jih! — je dejal Parker. — Ah, Mr. Tippery, oprostite, prosim sire! Seveda, ne vas, temveč samo tale dva, seržant. Ne vem, kaj sta zakrivila, gotovo pa sta norca, če še ne kaj hujšega.

— Klanjam se, Mr. Tippery! — je pozdravil seržant mladenci, ki ga je poznal ves New York. — Kaj je novega?

— Vi seveda ne boste nikogar aretirali, seržant Burns, — se je nasmehnil Charley v odgovor. — Policijski voz lahko pošljete takoj nazaj. To zadevo uredim z inšpektorjem sam. Vas bi pa prosil, da sedaj spremito mene, ta kovčeg in tale dva sumljiva subjekta k meni na dom. Se boste že morali sprijazniti z vlogo telesne straže. Kovčeg je dragocen. V njem so milijoni, — hladni, trdni in divni milijoni. Ko ga odpre in ko pogleda vanj moj oče, boste videli prizor, kakršnih je malo. Čas je zlato in ne smemo ga izgubljati.

Pograbil je kovčeg istočasno s Henryjem in ko sta se njuni roki dotaknili, je priskočil saržent, da prepreči prepir.

— Mislim, da bo najbolje, da ponesem kovčeg jaz, dokler dragulji še niso prodani, — je dejal Henry.

— Seveda, seveda, — je pritrdil Tippery, — samo dragocenega časa nikar ne izgubljam! Spraviti v denar tako ogromen zaklad, ni šala. Pojdimo torej! Le urno.

XXIX

Z moratorijem si je borza znatno opomogla. Panika se je polegla in vrednote so nehale padati. Nekatere so celo poskočile. Vpliv moratorij-

ja se pa ni poznal pri delnicah Francisovih podjetij, ker je pritiskal nanje stari Regan. Borba se je nadaljevala in Francisovi papirji so rapidno padali. Stari volk je z zadovoljstvom opazil, da je bilo na denarnem trgu vedno več delnic Tampico Nafta, ki jih je prodajal najbrž Francis Morgan sam.

— Zdaj je odločilni trenutek, je dejal Regan svojim pomočnikom in borznim agentom. — Pojdite takoj na delo. Igra je dvojna. Držite se seznama vrednot, ki sem vam ga dal. Prodajte jih, ne glede na ceno. Prepričan sem, da ne nehajo padati. Druge pa začnite takoj kupovati. Kupite znova vse vrednote, ki ste jih prodali. Izgubiti itak ne morete. S tem, da prodaste tiste, ki so v seznamu, pa ubijete z enim udarcem dve muhi.

— Kaj pa nameravate vi? — je vprašal eden njegovih pomočnikov.

Meni pa ni treba kupovati, — se je glasil odgovor. — Naj vam bo v dokaz, kako pošteno sem vodil kampanjo in kako vam zaupam. Razen tistih, ki so označene v seznamu, nisem prodal nobene delnice tako, da mi jih tudi kupovati ni treba. Zdaj prodam samo še ostale, kar jih je v seznamu. To je moj načrt, s katerim hočem uničiti nasprotnika. Moje akcije se lahko udeležite s tem, da prodaste v seznamu navedene vrednote ne glede na ceno.

— Tako torej! — je kričal Bascom ves obupan, ko je planil ob pol enajstih v Francisov kabinet. — Vse vrednote so poskočile, samo vaše še vedno padajo. Regan je potrebna kri. Nikoli nisem mislil, da je tako močan. Izključeno je, da bi mogli vzdržati njegov pritisk. Bije nam zadnja ura. Ruinirani smo mi vsi, kar nas je zainteresiranih na vaših podjetjih. Vsaka beseda o rešitvi je zdaj odveč.

Francis se nikoli v življenju ni bil tako miren kakor ta čas. Čemu bi se razburjal in jezil, če je vse izgubljeno? — si je mislil. In ker je bil v tem zahrbtnem napadu samo žrtev, ker so delali na borzi brez njegovega sodelovanja, ga je tolažila zavest, da ima čiste roke, dočim so jih drugi s to zahrbtno gonjo umazali. Bascom seveda ni vedel, kaj se godi tisti hip v Francisovi duši.

— Le pogum in nikar si ne belite glave, — ga je tolažil Francis. Misel, ki se mu je nenadoma porodila v glavi, je začela dobivati konkretne oblike. — Prižgiva cigare in pomeniva se mirno o položaju. Bascomu so se od nestrpnosti in razburjenja tresle roke. — Hotel je oditi, pa ga je Francis zadržal.

— Počakajte vendar! Stojte, kam se vam tako mudi? Poslušajte, kaj vam povem! Pravite, da so me uničili?

Agent je prikimal z glavo. — In tudi vi ste uničeni?

Agent je zopet prikimal. — Kar pomeni, da sva suha, absolutno suha, — je nadaljeval Francis, hotoč pojasniti Bascomu, kaj mu je prišlo na misel. — Zdaj je obema povsem jasno, da se nama nič hujšega ne more zgoditi. Če so naju oskubili do zadnjega vinarja, je pač vseeno, kaj nam ju še čaka. Kjer nič ni, še vojska ne vzame. Kaj bi si torej po nepotrebnem belila glave?

— Samo čas traviva, — je

dejal Bascom in prikimal z glavo, češ, to itak vem.

— Časa imava zdaj dovolj, — se je nasmehnil Francis. — Vse kupčije in prodaje so namreč odpadle. Saj ste vendar sami priznali, da sva izgubila vse do zadnjega vinarja. Kupovati ali prodajati torej nimava kaj. Mar ne vidite, da je čas za naju zdaj brez pomena?

— Nadaljujte, nadaljujte! Radoveden sem, kam merijo vaše besede in kaj prav za prav mislite, — je dejal Bascom in pogledal ves obupan v tla. — Uničen sem, vse, prav vse je izgubljeno in sami pravite, da ni nobenega izhoda iz tega obupnega položaja.

— Zdaj ste uganili moje misli, — je rekel Francis veselo. — Vi ste član borze. Pojdite torej in začnite prodajati in kupovati vse, kar vam pride pod roko. Zakaj bi si torej ne privoščila tega veselja? Vse, kar je pod ničlo, je ničla. Odštejte ničlo od ničle in kaj vam ostane? Zopet ničla. V borzne spekulacije sva vtaknila vse imetje in še tujega je šlo nekaj. Kaj bi torej še pomišljala? Riskirajva zdaj še to, kar ni najino.

Bascom je hotel ugovarjati, toda Francis mu je zaprl sapo, rekoč:

— Saj sem že rekel, da je ničla vse, kar je pod ničlo. Kot borzni agent bi že morali vedeti, kaj pomeni odšteti ničlo od ničle.

In Bascom se je uklonil njegovi volji. Zdaj ni bil več noben agent, ki dela po svojem preudarku, temveč slepo orodje Francisove volje. Lotil se je vratolomne borzne pustolovščine. Svoj živ dan še ni tako drzno spekuliral.

— Tako, tako, — se je sme-

jal Francis ob pol dvanajstih, — zdaj lahko brez skrbi nehava. Pomnite, da nisva prav nič na slabšem kot sva bila pred eno uro. Takrat je bila najina vrednost ničla in zdaj zopet pomeniva ničlo. Svoje imetje lahko začnete takoj prodajati na javni dražbi. Sicer pa opravijo to za vas drugi.

Bascom je stopil flegmatično k telefonu in že je hotel odrediti, naj se konča borzna bitka s popolno kapitulacijo, ko so se naenkrat odprla vrata in v predsobi se je začela melodija stare piratske pesmi. Ta nepričakovana sprememba dekoracij je Francis tako navdušila, da je pahnul Bascoma od telefona, zgrabil slušalo in rekel:

— Stojte! Čujte!

In v sobo je planil Henry Morgan, takoj za njim pa Tippery z velikim kovčegom v roki. Francis je bil tako navdušen, da je zapel zadnjo kitico piratske pesmi s Henryjem prej, predno ga je objel in pozdravil.

— Kaj se je zgodilo? — je vprašal Bascom Charleyja, ki je bil še vedno v fraku in tako blede, kakor da ni vso noč zatislil oči.

In Charley je potegnil iz žepa tri črke, glaseče se na 1,800,000 dolarjev, ter jih izročil Bascomu. Bascom je žalostno zmajal z glavo.

— Prepozno, — je dejal in se ozrl na Francis. — To je samo kaplja v morje. Spravite jih nazaj v žep. S tem nam ni nič pomagano. Lahko jih vzamem ali pa vržem skozi okno. Razlike ni nobene.

— No, no, le počasi, naglica ni nikjer dobra, — je rekel Charley Tippery. Položil je kovčeg na mizo in ga previdno odprl. — Morda bo pa to-

le kaj izdalo?

— "Tole" je bil kup zloženih in zvezanih obveznic državne rente.

— "Koliko so vredne te obveznice?" — je vprašal Bascom, videč to ogromno vsoto. In oba — Francis in Bascom sta ponovno vzkliknila, ko je potegnil Henry iz žepa cel ducat čekov. Ostrmela sta in molče se spogledala, zakaj na vsakem čeku je bila okrogla številka 1,000,000 dolarjev.

— To pa še ni vse, — se je nasmehnil Henry. — Kaj pravim vse, niti približno ne vem, koliko lahko še dobimo tam, kjer so nama dali to-le malenkost. Na razpolago ti je poljubna vsota, dragi Francis. Samo besedo, pa ne ostane od tvojih borznih sovražnikov ne duha ne sluha. Zdaj pa na delo, dragi moj! Povsod so se razširile vesti, da so te oskubili do zadnjega vinarja. Kar hitro na borzo in pokaži jim, da še nisi uničen. Zdaj jim lahko vrneš milo za drago. — Kar po njih, Francis, da bo ves New York strmel. Premikasti jih, da bodo pomnili, kaj se pravi nastopati proti Francisu Morganu! Poberi jim vse do zlatih ur in zlatih plomb!

— Pa menda vendar ne misliš reči, da si našel zaklad starega sira Henryja?

Henry je odkimal z glavo.

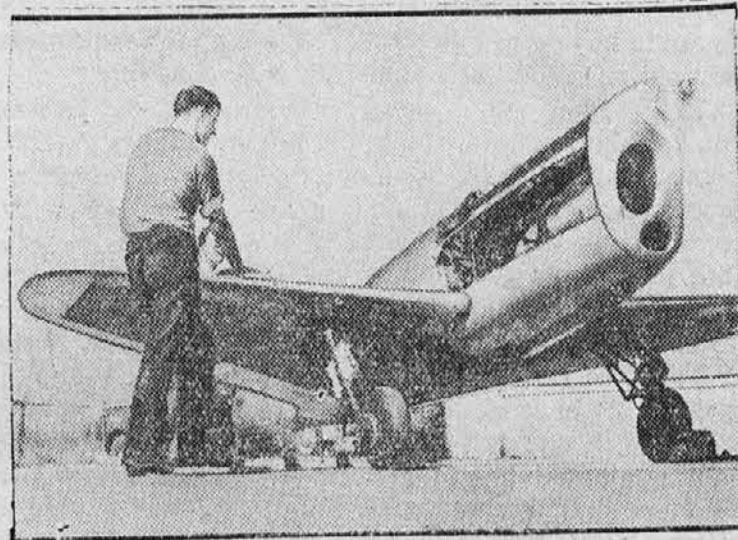
— Ne. To je samo del zaklada plemena Maya — približno tretjina, če se ne motim. Drugo tretjino smo izročili v varstvo Enricu Solanu, tretja je pa varno naložena v Narodni banki. In še nekaj! Novice ti prinašam. Vesele novice. Povem ti nekaj, kar te bo še bolj zanimalo kot ti zakladi. Samo pomiri se, da boš lahko poslušal.

Francis je bil seveda pri-

pravljen takoj poslušati, zakaj Bascom je sam najbolje vedel, kako in kaj je treba storiti. Francisu se z borznimi spekulacijami ni bilo treba ukvarjati.

Bascom je stal med štirimi telefoni in zapovedal podrejenim agentom, naj začno kupovati na borzi vse, kar jim pride pod roke.

(Dalje prihodnjič)

To je tip najmanjšega letala na svetu, ki tehta samo 1500 funtov. Ima osem cilindrov motor, ki razvija 300 konjskih sil.

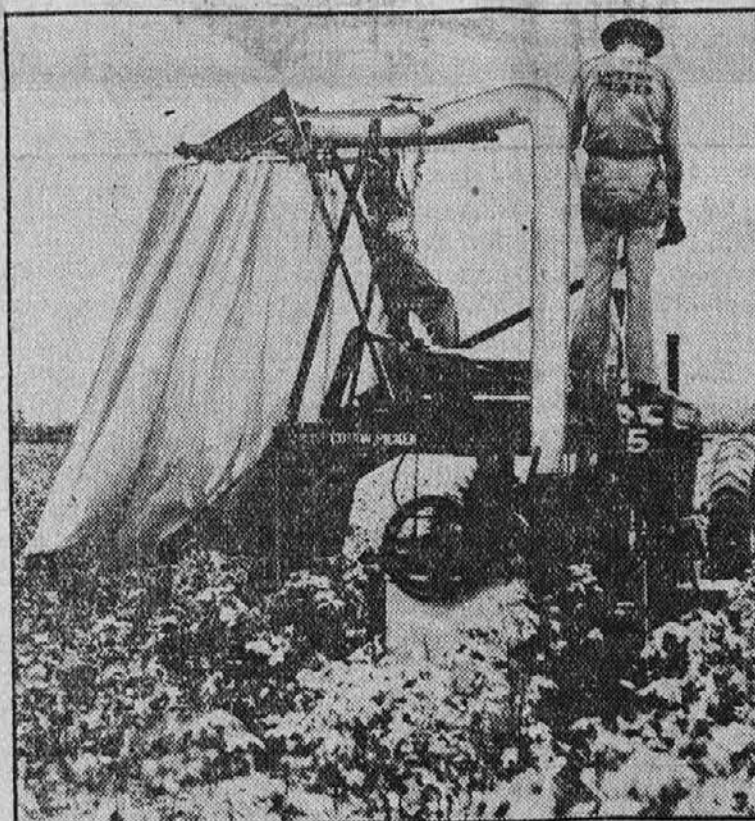
Sestanek governerjev s predsednikom Rooseveltom, ki so reševali problem, kako bi se dežela v prihodnje zavarovala proti suši. To je bilo prvič v zgodovini Zedinjenih držav, da sta se sestala dva kandidata za predsednika Zedinjenih držav. Sprejati so, od leve proti desni: Governer Landon, governer iz Nebrasko, Roy L. Cochran in predsednik Roosevelt, sedeč.

Predsednik Roosevelt in njegov sin Franklin Jr. govorita s farmerji na zapadu o škodi, ki jo je prizadela zadnja suša. Slika je bila vzeta v Severni Dakoti.

Dr. H. L. Allen in dr. L. J. Lepp iz Atlante, Ga., živinozdravnika, sta na sliki, ko operirata psa, da ne bo tako glasno lajal. Operacija se napravi v sapniku in ni prav nič težka ter ni nevarna. Praviijo, da po taki operaciji pes veliko bolj "potiho laja."

Brata Rust v Stoneville, Miss., sta izumila stroj za obiranje bombaža. Vendar se stroj najbrže ne bo obnesel, ker poleg bombaža pobere z grmičja preveč perja in so potem stroški s čiščenjem.

1933 CORN CROP
2,300,000,000 BU.

GROSS FARM INCOME	
1930	\$8,000,000,000
1931	6,000,000,000
1932	4,300,000,000
1933	5,400,000,000
1934	6,000,000,000
1935	6,900,000,000
1936	7,500,000,000

1936 CORN CROP
1,400,000,000 BU.

Kot kaže statistika na sliki, so dobili letos farmerji za svoje pridelke največ denarja od leta 1930, ali za 10% več kot lansko leto. V osrednjem zapadu, kjer je prevladovala suša, sicer niso pridelali mnogo koruze, na skrajnem zapadu pa je bila koruzna letina dobra, ker tam je bilo dovolj dežja. V Zed. državah se je letos pridelalo za 900,000,000 bušljev koruze manj kot let 1933. Da bo dobil letos farmer več za svoje pridelke ni vzrok boljša letina, ampak višje cene pridelkom.